

CORONAVİRÜS'ÜN EKONOMİK ETKİSİ

Dr. Binhan OĞUZ BERKSOY
23 Mart 2020 notu

Yayın sorumlusu: Dr. Binhan OĞUZ BERKSOY

Web sitesi: www.strateko.com

e-mail: boguz@strateko.com

Adres: İstanbul Dünya Ticaret Merkezi

A2 Blok No: 10/349

Yeşilköy Bakırköy/İstanbul

Fransa Temsilcilik

6 Rue Porstrein 29 200 Brest

Fransa telefon : + 33 2 98 46 61 21

Türkiye telefon: +90 212 800 79 62

Coronavirus (Covid-19), Aralık 2019'da Çin'in Wuhan (Merkez Çin'de) şehrinde çıktığından bu yana tüm dünyada eşi benzeri görülmemiş bir şok yarattı

2019 yılında küresel ekonomiyi sarsan ticaret savaşları, özellikle Çin ve Amerika arasındaki anlaşmazlıklar, ve resesyona zaten bir belirsizlik ekonomisinde dalgalanmaya sürüklemişti tüm dünyayı...virüsün tüm kıtalara bulaşması ile IMF'in mevcutta 2019 için %3'e geriletği dünyada ekonomik büyüme oranının %2,4'ler civarında olacağına ilk sinyalleri gelmiştir. IMF'nin tahminlerine göre 2019 yılında Çin ekonomisinde yaşanan daralmanın hakikatte ağırlıklı olarak Avrupa ekonomisini etkilediği aşıkardı; Avrupa ekonomisinde büyüme %1,2'lere gerilemiş olarak tahmin ediliyordu...AB 28 'in Türkiye toplam ihracatında % 48,7 payda (2019) hatırlarsak olayın "Ülke ekonomimiz açısından" vehametini daha net kavrayabiliriz. Bugün 24 Mart 2020 Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) resmi raporuna göre 14 652 ölüm ve 334 981 vaka tespit edilmiş olup, 190 ülkeyi etkisi altına alan virüsün ilk çıkış noktası Çin'den (81603 vaka) Avrupa'ya kaydığını görülmektedir.¹

Coronavirus (Covid-19) Türkiye ihracatını ne yöne evirecektir?

Özellikle, Ticaret Bakanlığı'nın 2013-19 verilerine göre, 2019 yılında Türkiye toplam ihracatında 16 624 milyon ABD doları bir değer ile %10 yer tutan Almanya, düşen küresel ticaret nedeniyle daralma bölgesine girmiş durumdaydı oysa güncel DSÖ verilerine göre Almanya'da 24 774 virüslü vakanın artacağı kuvvetli bir olasılıktır. Bu veri virüsün Türkiye ihracatını ne derece zayıflatacağını ortaya koymaktadır.

Çin, Türkiye toplam ihracatında 2 7 277 milyon ABD doları ile 14 sırada yer almakla birlikte, dış ticaretinin son derece girift olduğu AB ülkelerinin çoğunun Çin ile alışverişlerinin darbe almış olması Türkiye ekonomisini vurmadan geçemez gözükmektedir.

¹ <https://experience.arcgis.com/experience/685d0ace521648f8a5beeeee1b9125cd>

Ayrıca, bazı Çin ile direk bağlantılı şirket ve sektörlerimizin de daha fazla olumsuz etkilenmesi beklenebilir. Çin, Türkiye toplam ihracatında % 0,02 yer tutarken, 19 128 milyon ABD doları ithalat ile Türkiye toplam ithalatında % 0,01 paydadır. -16 882 milyon ABD doları dış ticaret açığının olduğu Çin'e Türkiye'nin ihracatı:

- Mermer ve traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar,
- Krom cevherleri ve konsantreleri,
- Tabii boratlar ve bunların konsantreleri,
- Kurşun cevherleri ve konsantreleri,
- Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri

başlı çekmektedir. İthalatta ise Çin'den:

- Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar,
- Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; vd.,
- Sentetik filament iplikleri ,
- Sadece veya esas itibariyle 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar,
- Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar alınan ürün gruplarında başlı çekmektedir...

Diğer virüsten çok olumsuz etkilenen ülke İtalya 2018 yılı itibarı ile Almanya ve İngiltere'nin ardından 10 047 milyon ABD dolar ile Türkiye'nin en çok ihracat gerçekleştirdiği 3. ülke konumundadır.

Türkiye'nin İtalya'ya ihracatında en önemli ürün grubu otomotiv sanayi ürünleridir. Dokumacılık ürünleri, makineler ve elektrikli makineler, tarım/gıda maddeleri takip etmektedir.

Türkiye'nin İtalya'dan gerçekleştirdiği 2018 yılı ithalatına bakıldığında ise:

- makine ve elektrikli makineler,
- otomotiv, plastik ve plastikten ürünler,

- mineral yakıtlar ve mineral yağlar ilk sırada yer alan ürün gruplarını oluşturmaktadır. 2018 yılı verilerine göre,

İtalya, Türkiye'nin 5. tedarikçi ülkesi konumundadır.

“Tüm dünyada resesyon korkusuna virüs de bulaştı”

OECD 2020 için küresel büyüme tahminini - 0,5 puan düşürmüştü; ABD için büyüme tahmini 0-,1 puan eksilirken, Euro bölgesi için -0,3 puan düşme görülmektedir; yani OECD tahminlerine göre Türkiye'nin ihracatının temelde yönlendiği ülkeler ekonomik olarak en fazla olumsuzluğu yaşayacak olanlara benzemektedir. Ayrıca, OECD'nin pandeminin daha kötüleşmesi durumuna göre tasarlanmış zor senaryolardan kaçındığını da vurgulamakta fayda var. Mevcut senaryo, salgının 2020 ilk çeyreğinde Çin'de en üst seviyesine ulaşacağı, diğer ülkelerde de salgının daha ılımlı ve kontrol altında olacağı varsayımına dayanmaktadır. BM örgütü UNCTAD tahminlerine göre dünya ihracatı 2020 yılında % 2 düşerken AB durumdan son derece olumsuz etkilenecektir.

Virüs salgını sebebi ile mali piyasalar, kurlar, hammadde fiyatları çok kuvvetli dalgalanmalara maruz kalmaktadır; Çin kaynaklı talepteki düşüş dünya petrol fiyatlarını da düşürmüştür. Avrupa ekonomisi ABD'ye kıyasla Çin'e daha kuvvetli bağlı olduğundan €'nun ABD dolarına göre daha baskı altında olması da normal gözükmemektedir.

Tüm dünyada şok etkisi yaratan salgın ile sadece Çin kaynaklı belli tedarik zincirlerini vuran lokal bir şoktan genel bir şoka girilmiş gözükmemektedir. Geçici olarak kabul edilen ve belli bir zaman dilimi içerisinde yoğun bir şok olduğundan şirketlerin kapasitelerinde etkin bir düzenlemeye gitmesi beklenmemektedir. Kısa vadede nakit olanaklarının ilk şoku emeyeceği düşünülebilir...KOBİ'lerde ve özellikle hizmet sektöründe iflasların hızla artması olasıdır. Salgının sürecine ve alınan ve/veya alınacak karantina kararlarına bağlı olarak krizden çıkış şekillenecektir.